

У склопу Ерасмус+ пројекта *Иновације у настави – традиција и садашњост*, чији је носилац Земунска гимназија у сарадњи са школом *IES Ramiro de Maeztu* из Мадрида, четворо професора наше Школе, Јелена Манојловић – професор немачког језика; Владимир Комненовић – професор хемија; Саша Порубски – професор физичког и здравственог васпитања и Дејан Тмушић- професор енглеског језика, су у периоду од 27. марта до 2. априла била у посети Мадриду.

Будући да је главна пројектна активност посматрање на радном месту, током боравка у школи домаћину, професори Земунске гимназије су посетили велики број часова предмета који предају и обавили велики број разговора који су за циљ имали приближавање образовног система Шпаније, као и стицање бољег увида у организацију рада и живота у школи домаћину.

Током боравка у Мадриду, програм у школи је био веома богат и садржајан, па смо мишљења да је најбоље да извештај конципирамо хронолошки, односно по активностима које су се одвијале сваког дана боравка.

Недеља, 27. март – професори Земунске гимназије су у Мадрид стигли у раним јутарњим сатима (око поноћи, субота на недељу) те су недељу искористили за одмор од напорног пута, упознавање са градом домаћином као и за шетњу до школе домаћина.

Понедељак, 28. март – сваки радни дан у школи IES Ramiro de Maeztu је почињао у 9 ч. По доласку у школу дочекао нас је координатор за Ерасмус+ програм Patricio Gomez Lesarri, професор хемије и физике, који нам је све време нашег боравка био на услузи и располагању. Кратко нас је упознао са планираним програмом нашег боравка, а затим нас је повео у разгледање и упознавање школе. Школа је основана 1936. године. Тренутно броји око 1500 ученика, 120 професора и три смера, као и билингвалном наставом.

Уследио је састанак са Silvia Jiménez Hervás, професором филозофије, која је координатор ИВ програма, односно програма међународне матуре. У Шпанији је овај програм у државним школама заживео почетком осамдесетих година прошлог века и даје веома добре резултате, будући да ученицима омогућава пролазност на велики број универзитета у иностранству. Упознала нас је са концептом овог програма, предностима и манама, начинима евалуације и оцењивања постигнућа ученика и професора, као и са програмом који је саставни део међународне матуре, CAS (Creativity/Activity/Service), о којем ће мало више речи бити касније у

извештају. Оно што је посебно занимљиво је да је 30% оцене интерно, односно даје је предметни професор, где је 70% оцене екстерно. Целокупни концепт међународне матуре је замишљен као истраживачки рад ученика, тако да је најближи концепту пројектне наставе који је пре неколико година уведен у наставни план и програм Гимназија у Србији и **мишљења смо да би даљи развој наше Школе требало да иде у правцу увођења овог програма.**

По завршеном састанку са координатором за програм међународне матуре, обратио нам се директор школе и пожелео нам добродошлицу и угодан боравак у Мадриду.

Дан се наставио састанком са координатором за ваннаставне активности, Marina Navarro, професором историје. Упознала нас је са концептом ваннаставних активности који се прилично разликује у односу на нашу школу, односно, није организован кроз секције већ кроз активности. Ученицима се понуде активности на почетку школске године и они се одлучују да ли и у којим активностима желе да учествују. У ваннаставне активности спадају и путовања која школа организује и која ученици плаћају. Политика школе је била да се на ова путовања воде само ученици са одличним успехом, али, будући да су на велики број путовања ишли исти ученици, ово правило је промењено, па се сада, уколико је пријављен већи број ученика од броја места, организује лутрија у којој учествују сви заинтересовани. Оно што је такође битно, план ваннаставних активности сваки Актив предаје до 1. октобра за наредну школску годину, и на основу тога се прави план за целу школу. Уколико неко од професора има идеју за неку нову ваннаставну активност која није предвиђена планом, једина могућност за њено спровођење је да та нова активност не угрожава већ испланирано.

Последњи састанак у току дана је био са координатором за смер уметности, који је један од смерова које школа домаћин нуди, професором уметности Alberto Muñiz. Упознао нас је са програмом и капацитетима за извођење наставе у овом програму.

Током првог дана су нас саговорници упознали са системом образовања у Шпанији, критеријумом оцењивања, организацијом рада. Наиме, школа IES Ramiro de Maeztu је организована као билингвална школа и то у два програма, енглеско-шпански и немачко-шпански.

Средњошколски систем се разликује од онога у Србији и састоји се из два циклуса. Основна школа траје 6 година, тако да први циклус средње школе почиње од 7. разреда и траје 4 године. Други циклус средњошколског

образовања траје 2 године када се ученици одлучују за један од смерова, у школи коју смо посетили то су друштвени, природни или смер за уметност (који постоји само у одређеном броју школа у Шпанији). По завршетку другог циклуса средњошколског образовања ученици полажу матурски испит који је сличан државној матури која би требало да буде уведена у Србији, али смо у разговору са домаћинима разумели да имају велике резерве према овом и оваквом матурском испиту и не сматрају га праведним и најбољим, чули смо многобројне аргументовано замерке на овакав систем. Проблеми који се јављају су слични као у Србији. Први циклус средњошколског образовања је обавезан, док други уписују ученици који желе да упишу вишу школу или факултет.

Што се тиче плана и програма, предметни професори добију области које је потребно обрадити у току школске године, док сваки професор бира начин на који ће те области обрадити. Избор уџбеника и литературе који ће бити у употреби је практично исти као у Србији.

Једна од главних разлика, која веома релаксира ситуацију је број оцена у току године. Наиме, професори су дужни да ученике у току школске године ученике оцене 3 пута – једном у првој недељи децембра, други пут у другој или трећој недељи марта а последњи пут у јуну. Прве две оцене представљају по 30% закључне оцене док последња оцена представља 40%. У структури оцена је 60% тестова, док је 30% усмено одговарање. Остатак од 10% одлази на активност на часу и однос према предмету. У периоду између оцена професор може да оцени ученика колико год пута жели, упише те оцене у своју евиденцију, али родитељ види само ове три оцене. Саговорници су показали велико чуђење када смо их упознали да је у Србији неопходан број оцена у току школске године 8. Уколико је неки родитељ незадовољан оценом, постоје три инстанце за жалбу. Прва је професор, друга је Стручно веће професора тог предмета и трећа инстанца је министарство. За разлику од Србије, директор школе не учествује у процесу решавања жалби на оцену професора.

Распон оцена је од 0 до 10, прва позитивна оцена је 5. То је решење за оно што је препознато као један од највећих проблема у оцењивању у Србији, где је једина недовољна оцена 1 и где се исто третирају ученици који предају празан тест или на усменом испитивању не дају никакав одговор, и ученици којима мало недостаје да би добили прелазну оцену.

Још једна занимљивост је да ученици који на крају школовања остваре недовољан успех из математике и шпанског језика аутоматски понављају разред, док у свакој другој комбинацији до три недовољне оцене

Наставничко и Одељењско веће доносе одлуку водећи рачуна о добробити ученика да ли ће ученик понављати разред или прећи у наредни разред. Уколико је одлука да му се омогући наставак школовања у наредном разреду, дужан је да до краја наредне школске године положи испите из предмета из којих је имао недовољне оцене. Уколико то не оствари губи право на школовање. Не постоје поправни испити. Уколико ученици у току школске године желе да промене школу, најмања просечна оцена треба да им буде 8.

Уторак, 28. март – други радни дан је започео састанцима са координаторима за билингвалну наставу, као што смо већ навели, у школи домаћину постоје два вида билингвалне наставе, енглеско-шпански који је доминантан и немачко-шпански око 300 ученика.

Први састанак је био са Inessa Vybornova Block, професором немачког језика и координатором за немачко-шпанску билингвалну наставу. Саговорница нас је упознала са концептом овог програма и његовим специфичностима. Наиме, главна разлика је да ученици овога смера имају 5 часова немачког језика недељно, док ученици који не похађају овај смер имају 2 часа немачког језика недељно. Са наставом немачког се креће од А1 нивоа, а школа по завршетку првог циклуса средњошколског образовања ученицима организује бесплатно полагање испита за Б2 сертификате у сарадњи са регионима у Немачкој са којима имају потписане уговоре о сарадњи. Ако се ученици одлуче да и у другом циклусу средњошколског образовања наставе са билингвално немачко-шпанским смером, на крају школовања школа им организује бесплатно полагање за Ц1 ниво. Иначе, на овом смеру се 50% предмета предаје на немачком језику. Сазнали смо и да је један од главних разлога што се школа одлучила за ова два билингвална смера то да у шпанском образовном систему, уколико није билингвални програм, ученици уче само један страни језик. У случају да се школа одлучила за билингвални програм ученици уче два страна језика. У овој школи је други страни језик немачки или француски.

Уследио је састанак са Ana Redondo Usanos, професором енглеског језика и координатором за билингвални енглеско-шпански програм. Сазнали смо да је у Шпанији експанзија билингвалних школа, а да је школа домаћин један од пионира у овој области. Чули смо да се на овом смеру само настава шпанског језика и математике на изводи на енглеском језику, бар је тако у теорији, али смо у разговорима са другим професорима сазнали да то није баш увек тако. На крају првог, обавезног циклуса средњошколског

образовања, школа бесплатно ученицима организује полагање за неки B2 сертификат, до сада су то били *Cambridge* сертификати али ове године још увек није одлучено да ли ће то бити овај или неки други.

Оно што смо у овом разговору такође сазнали односи се на стручно усавршавање професора. Наиме, град Мадрид организује и финансира стручно усавршавање наставника, уколико изаберу стручне семинаре из плана Министарства, и то изгледа тако што се усавршавање организује у току једне радне недеље када нема наставе већ је она посвећена одржавању семинара.

Већ смо напоменули да је један од делова програма међународне матуре и CAS (Creativity/Activity/Service), тако да је наредни разговор био са Alfredo Sacho Gómez, CAS координатором.

Дан је завршен разговором са представницама ПП службе које су на упознале са делом који се односи на рад са ученицима, проблемима који се јављају, правдањем изостанака, протоколима за решавање могућих проблема и несугласица. Задужења ове службе су иста или слична као у Србији, али се ствара утисак да је начин рада другачији. Сазнали смо да много лакше укључују социјалног радника у разговор и причу. Што се изостанака тиче, слично је као и у Србији, свако одељење има *тутора* који је нешто слично нашем одељењском старешини и који иа слична задужења као ОС код нас. Занимљиво је да се овај *тутор* сваке године мења.

Среда, 29. март – петак 1. април – период од среде до петка је био посвећен углавном посетама часовима предмета које учесници мобилности предају. Сваки од четири учесника мобилности је посетио бар по 8 часова свог предмета на којима је могао практично да стекне увид у све оно што смо кроз разговоре сазнали о начину организације наставе и функционисању школе.

Осим посете часовима, у среду 29. марта, одржан је састанак са председницом АМПА, што представља скраћеницу за удружење родитеља ученика школе, Rosa Vaños Marroig. Ово удружење је веома укључено у рад и организацију многобројних активности школе.

Што се наставе енглеског језика тиче, посећено је 10 часова. Примећено је да је настава енглеског језика организована на веома сличан начин као и у Србији, обрађују се слични садржаји, али је професорима омогућена много већа слобода у изборима садржаја које ће користити за обраду наставних јединица. Такође је професорима много лакше да се посвете детаљима будући да ученици имају 5 часова енглеског језика недељно. Наши

домаћини су се потрудили па су нам организовали посете разнородним часовима, односно на часовима су се обрађивале различите теме, од вокабулара и граматике, вежби разумевања текста кроз читање и слушање, презентовање припремљених садржаја и на крају једног часа књижевности. Ипак, и поред свега наведеног, није примећено да ученици имају много бољи ниво знања језика од наших ученика. Јавило се неколико идеја за сарадњу у обрађивању и истраживању појединих наставних јединица које ћемо, надамо се, у будућности детаљно развити и остварити.

У петак, 1. априла смо поред посете часовима имали и два састанка везана за организацију рада школе. Први је био са Elisa Moreno, која има функцију најсличнију помоћнику директора у нашој Школи. Она нас је додатно упознала са начином функционисања школе, проблемима који се јављају и протоколе поступања код проблема у владању ученика, било да су они везани за проблеме у понашању, било да су последица изостајања са наставе. Као што смо већ напоменули, свако одељење има *тутора* који је пандан нашем одељењском старешини и правдање часова функционише слично као код нас. Оно што је разлика је да немају оцену из владања, а казне за ученике су углавном забрана доласка на наставу од неколико до месец дана. Ово изгледа као казна из снова за ученике, али, професор у том периоду нема обавезе према ученику што се градива тиче, тако да ученик може очекивати испитивање чим се врати у школу, а за време забране доласка на наставу је ученик препуштен самом себи. Приметили смо и да много лакше у васпитно-дисциплински рад укључују социјалне раднике, мада та сарадња није увек понајбоља. Што се проблема везаним за однос ученика и професора, све креће разговором, који је, приметили смо, први корак у третирању сваког проблема, али, се не либе и од предузимања оштријих мера. Што се професора тиче, веома ретко се дешава да постоје проблеми са њиховим радом, или тачније нерадом, али тада је рад директора и наше саговорнице са тим професором појачан, уколико се не промени ништа у односу према раду, директор може написати лошу референцу, и, будући да Министарство одлучује где ће који професор радити, веома је вероватно да ће тај професор бити пребачен у неку лошију школу.

Завршни састанак је био са нашим сјајним домаћином, професором физике и хемије, ИТ координатором и координатором за Ерасмус програм, Patricio Gómez Lesarri. У разговору смо упознати са проблемима у функционисању опреме у школи који су слични као у Земунској гимназији, платформама које су користили у току пандемије – Тимс, исто као и ми, и сусретали су се са истим, можда чак и озбиљнијим проблемима, поготово код

организовања онлајн већа или састанака, и речено нам је да су за те састанке углавном користили платформу *Zoom* која се показала много бољом и поузданијом. Такође смо сумирали утиске нашег боравка, утврдили неке наредне кораке, разменили идеја и договорили продубљивање сарадње наше две школе.

Током боравка у Мадриду, у школи *IES Ramiro de Maeztu* наишли смо на сјајне домаћине, који су се трудили да наш боравак учине што лакшим и угоднијим. На располагању са нам биле све службе школе, план посете је био озбиљно осмишљен и спроведен, а неке од детаља плана су домаћини, на основу разговора са нама и нашим интересовањима, у ходу мењали. Још једном се показало да је веома битно пажљиво изабрати партнерске школе, како би се у пуном капацитету искористиле могућности које Ерасмус+ програм пружа. Колеге чије смо часове посећивали су били расположени за размену искустава и за пружање сваке врсте помоћи. Започели смо и разговоре о развијању партнерских односа наших школа. Верујемо да ћемо искуства и знања која смо стекли током нашег боравка у Мадриду имплементирати у рад Земунске гимназије, и на тај начин унапредимо рад наше Школе. Верујемо и да ћемо нашим искуством подстаћи остале професоре Земунске гимназије да учествују у оваквим разменама.

Јелена Манојловић, професор немачког језика

Владимир Комненовић, професор хемије

Саша Порубски, професор физичког и здравственог васпитања

Дејан Тмушић, професор енглеског језика